

A fény éve után

A világ idén ünnepelte a fény évét. A fényből a szakmánkra is jutott. Nagy színházi beruházások fénye tűnik fel az alagút végén: a Budai Vigadó (Hagyományok Háza) felújítása többcélú színházteremmel, a Kaposvári Színház régóta esedékes, teljes megújulása, régi-új színház a Városligetben, az Operaház Eiffel-csarnoka és ha elkészül, magának az Operaháznak a felújítása a színpadgépezet és a színpadvilágítás teljes korszerűsítésével. Talán még más projekt is várható a következő években...

Fényes siker kísérte az Agora-program megvalósítását. Különösen ott, ahol a megrendelők pontosan tudták, hogy mit, miért akartak, és folyamatosan a kezükben tartották a projektet. Ilyen volt például a békéscsabai Csabagyöngye és a szekszárdi Babits Mihály kulturális központok, vagy a Zeneakadémia. Azonban, ahol fény van, ott árnyék is van. A kivételektől eltekintve, sokszor negatívumok árnyékkolták be a kulturális beruházásokat.

A projektek megvalósítása az EU-s és állami támogatásokra beadott pályázatokkal kezdődik, amelyeket a vázlatos műszaki tartalom (néha a pályázatkészítők állítják elő) és a pályázat elnyeréséhez szükséges, adatolt iratköteg tartozik. A pályázat elbírálása időigényes, és a sikeres pályázat eredménye a kőbe vésett pénzügyi keret és a megvalósítás határidejének rögzítése. Sok esetben az önkormányzatok az elnyert összeg kiegészítésére kényszerülnek. Többnyire több hónapos közbeszerzési eljárás indul a generáltervező kiválasztására. A legalacsonyabb árú ajánlat nyer, a tervezőiroda tapasztalata, szaktudása nem lényeges. Gyakran az irreálisan nyomott áron dolgozó építészirodának már alig marad pénz szaktervezők bevonására. Az akusztika és a színház-technológia csak érintőlegesen kaphat szerepet – a rendkívül rövid időre korlátozott – tervezésben. (Hiszen a pályázatokon elvesztett időt valahol be kell hozni.)

A tenderdokumentáció birtokában indulhat a közbeszerzés a generálkivitelező kiválasztására. Újabb több hónapos adminisztratív folyamat, amelyet a nem nyertes pályázók fellebbezései szinte végtelenül elnyújthatnak. Itt is a legalacsonyabb árat ajánló cég nyer: a számszerű adatokat – egy közbeszerző számára – könnyebb összehasonlítani, mint a műszaki tartalmat mérlegelni. (A kiválasztás egyéb, rejtett szempontjait lehetne még sorolni.)

A nyertes generálvállalkozó – saját kivitelezők nélkül – kettős szorításba kerül: olcsón és nagyon rövid határidővel kell elvégezni az építést. Tovább versenyzeteti tehát az alvállalkozóit, akiknek még nyomottabb

áron és még rövidebb határidővel kell vállalni a munkát. A pár műszakiból, jogászból és pénzügyesből álló generál koordinálja a kivitelezés szerteágazó munkafolyamatait, amelyet azonban éppen a legolcsóbb alvállalkozók – utolsó pillanatig halogatott – kiválasztása borít fel. A generál nem gazdája, csak szervezője a kivitelezésnek. A hajrában a sok alvállalkozó egymással párhuzamosan, de egymástól függetlenül végzi a minimumra redukált munkáját.

A többlépcsős beruházás során a jogászok dominálnak, a műszaki tudás, a tartalom, a minőség háttérbe szorul. Ha a megrendelő nem alkalmaz független mérnökszervezetet a műszaki ellenőrzésre, a projekt megvalósulása könnyen gellert kaphat. A támogatási pályázatban előírt határidő mindig végsően közeleg: ha addig nem sikerül befejezni a beruházást, akkor a megnyertnek hitt pénz elveszhet.

Ünnepélyesen átadják tehát az alig elkészült létesítményt, utána az üzemeltetőre hárul a hiányok megszüntetésének feladata, és küzdhet a még szükséges eszközök beszerzéséért. Erre már nincs költségvetési fedezet, pedig a kibővített közművelődési feladatok ellátásához több munkaerőre is szükség van. Itt is visszautthat a projekt – kapkodva elvégzett, kidolgozatlan – szakmai előkészítése.

Nehéz megmondani, hogy ebben az alapvetően jó szándékú folyamatban ki a hibás. A cél a projektre fordított pénz korrekt és hatékony felhasználása. Ennek ürügyén köti gúzsba a túlzott óvatosságra törekvő jogi okoskodás az érdemi, szakszerűsre és minőségre törekvő szándékot. Pedig mindenki jót akart...

A külső szemlélő – legyen az laikus vagy szakmabeli – szidja a projekt „felelőtlen”, „diletáns”, „igénytelen” tervezőit, kivitelezőit. Nem tudhatják, hogy a pályázatok, közbeszerzések rendkívül időigényessége az érdemi műszaki alkotómunkától rabolja el értelmetlenül az időt.

Reményeink szerint az új közbeszerzési törvény jobban érvényre juttatja a minőséget is. Bízunk benne, hogy a mérnöki munka jelentősége közelebb kerül a jogászokéhoz, és a színháztechnika – a többi szakterülettel együtt – nagyobb szerepet kaphat. Ha ez így lesz, akkor még több fény vetülhet a tervezett színházi beruházások sikeres megvalósítására. Talán elkerülhetjük a közismert vicc tanulságát: „Az optimista a fényt látja az alagút végén. A pesszimista a sötétséget. A realista a közeledő vonatot. A mozdonyvezető meg a három idiótát a síneken.”

SZABÓ-JILEK IVÁN

Színpad IMPRESSZUM

Előadóművészetek I technikája

XI. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
2015. DECEMBER

A Magyar Színháztechnikai Szövetség szaklapja
HU ISSN 1786-6995

Megjelenik: negyedévente (március, június, szeptember, december hónap)
Kiadja: a Magyar Színháztechnikai Szövetség, 1011 Budapest, Corvin tér 8., www.msztsh.hu
Felölős kiadó: Szűcsboros János, az MSZTSZ elnöke.
Főszerkesztő: Szabó-Jilek Iván
Telefon: (+36-1) 375-6566
szjivan@t-online.hu
Szerkesztőbizottság: Götz Béla, Götz Eszter, Horváth Norbert, Kárpáti Imre, Kiss Péter, Rétfalvi János, Dr. Sirató Ildikó, Dr. Venczel Sándor, Wettstein Tibor
Szerkesztőség: Magyar Színháztechnikai Szövetség titkársága
1138 Budapest, Madarász Viktor utca 43. fszt.
Tel./fax: 329-0841

Korrektor: 33 Tallér Bt.
Tördelőszerkesztő: Lusztig Tibor
Mobil: 06-20-255-6160
E-mail: tiber.lusztig@gmail.com
Nyomdai munkák:
DeMax Művek Nyomdaipari Kft.

Terjesztés: előfizetéssel, színházi árusoknál.
A Szövetség tagjai ingyen kapják.
Ár: 945 Ft/példány

Előfizethető: a szerkesztőség címén vagy a www.msztsh.hu honlapról lévő megrendelőlapra.
2015. évi teljes évfolyam ára 3360 Ft.
A postaköltséget felszámítjuk.

Régebbi lapszámok – korlátozott számban – még kaphatók.
Kéziratokat, ábrákat, fotókat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
Szerkesztőségünk a hirdetések és PR-cikk tartalmáért nem vállal felelősséget.

A közölt cikkek tartalma nem minden esetben tükrözi a szerkesztőség véleményét.

Lapunk kiadását támogatja az

